

מעדותו של רפאל עזרא על עבודת הכפייה במחנה "סידי עזאז" בלוב

- ש. אתה יכול לתאר באיזה צורה אתם נקראתם לעבודה? איך זה התבצע?
- ת. היו מודעות, ואת יודעת, בטריפולי כל המשפחות אחד לשני, וצריך הכל ללכת לבית - קמארה די קומרצ'ו [=לשכת המסחר] וכל אחד יירשם.
- ש. זה הופיע במודעות בעיתונים?
- ת. לא, ככה וככה. אז אנשים הלכו, וכל אחד רשם אותו, מה שהוא עובד, זה מקצוע שלו. ואחר כך קיבלנו גלויה להתייצב באיזה מקום.
- ש. האם אתה זוכר אם קראו לכל הגברים, או אם כולם היו צריכים להתגייס, או אם הגבילו את זה לגילאים מסוימים?
- ת. מגיל 18 עד 45.
- ש. והאם כל הגברים?
- ת. כן.
- ש. האם היו יהודים שלא באו להתייצב?
- ת. יש ויש.
- ש. זכור לך מה נתבקשת למסור, כשהגעתם אז לבית המסחר האיטלקי? איזה פרטים היית צריך למסור?
- ת. שאלו אותך מה אתה עושה, רושמים, ותלך. אחר כך תקבל הודעה.
- ש. זאת אומרת שאלו אותך לגבי המקצוע?
- ת. כן כן, מה אתה עושה? מה המקצוע שלך. מה זה ומה זה. חותמים והולכים. אחר כך תקבל הודעה להתייצב.
- ש. מה קורה אחרי כן, אחרי שרשמתם את עצמכם?
- ת. אחר כך מקבלים הודעה: תתייצב. מתייצבים באיזה מקום. יש משלוחים לזה, בית חרושת או זה, אחר כך יש מחנה, לקחו אותנו למחנה.
- ש. כשלקחו אתכם למחנה, אספו את כל היהודים, או שבקבוצות קבוצות?
- ת. קבוצות קבוצות. כל יום באו שני אוטובוסים מלאים, שני אוטובוסים מלאים, לא אוטובוס, את מבינה. בודקים אותו, ואחרי 3-4 ימים רופא בודק, אם חולה שולח אותו בחזרה.
- ש. זאת אומרת, כבר בטריפולי אנשים חולים החזירו אותם, לא לקחו?
- ת. זה במחנה.
- ש. אתם מגיעים לסידי עזאז (Sidi Azzaz). אתה יכול לתאר את המקום קצת?
- ת. זה מדבר.

- ש. איפה זה נמצא?
ת. זה 121 ק"מ מחומס.
ש. מי מקבל אתכם שמה?
ת. יש מפקד ויש לו כמה חיילים. כל אחד נותנים אוהל, 2-3 [אנשים], ונכנסים, מסדרים את האוהל.
ש. לכל קבוצה מקבלים אוהל? כמה בכל קבוצה?
ת. 3-4. זה קטן.
ש. זאת אומרת לכל קבוצה של 3-4 יש אוהל? [כן]. ומה קורה אחר כך?
ת. כל אחד לוקח. אחר כך התחילו לבוא, כל יום מפקד בא אחד, לוקח 10-20 איש לעשות כביש, זה 20 איש לעשות זה.
ש. היו עבודות על יד סידי עזאז?
ת. כן, עבודות ככה.
ש. אתה יכול לתאר איזה סוגי עבודות עשו שמה?
ת. יש עבודות בגנים, לסלול כבישים, עבודות במחנה, לקחת עצים, להביא עצים, הכל.
ש. האם זה היה מסודר, היתה תוכנית או משהו?
ת. לא, לא מסודר. רק כל קצין מה שיש לו בראש.

מקור: ארכיון יד ושם 0.3/8577